SORTLAND KOMMUNE

Arkivsaknr.:	23/10853
Dok.nr:	23/33353
Arkiv:	
Saksbehandler:	Johnny Kvalø
Dato:	18.10.2023

Strategisk valg Vesterålskraft AS / Vesterålen Energi AS

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
081/23	Formannskapet	27.10.2023
090/23	Kommunestyret	09.11.2023

KOMMUNEDIREKTØRENS INNSTILLING
Kommunestyret setter ned et utvalg som fremmer forslag til ny eierstrategi for Vesterålskraft AS og for Vesterålen Energi AS

Formannskapet - 081/23

FS - behandling:

Forslag til vedtak fra ordfører, foreslått av Grete Ellingsen, Høyre

1. Formannskapet ber administrasjonen om å fremlegge forslag til ny strategi for Sortland Kommune sitt eierskap i Vesterålskraft AS og Vesterålen Energi AS. Dette i lys av den nye aksjonærsammensetningen med Lofotkraft As og Vesterålen Energi AS som nye aksjonærer i selskapet, samt endrede rammebetingelser og strukturer i kraftbransjen de seneste år. Videre de utfordringer, herunder kapitalbehov, som konsernet Vesterålskraft AS har meddelt at det står ovenfor de nærmeste årene.
2. En ny eierskapsstrategi må også finne et forslag til langsiktig løsning for videre drift og finansiering av Vesterålen Energi AS.
3. Formannskapet skal fungere som styringsgruppe for prosessen med utforming av ny eierskapsstrategi. Endelig forslag til ny strategi skal behandles i Formannskap og Kommunestyret.
4. Formannskapet ber videre om en evaluering av prosessen i Sortland Kommune vedrørende Vesterålskraft fra og med vedtak i Kommunestyresak 047-21 og frem til dags dato. Evalueringen skal inneholde vurdering av om de avtaler og disposisjoner som er gjort av Sortland Kommune og Vesterålen Energi AS er gjort innenfor rammer og fullmakter gitt av Kommunestyret.
5. Formannskapet ber om en ny vurdering av habilitet i alle saker mellom Sortland Kommune og Holmøy-konsernet fra og med 2021 og frem til dags dato, og videre fremover.

Habilitet:

Einar Mårstad har før møtet bedt om å få vurdert sin habilitet og fratrådte under behandling av habilitetsspørsmålet.
VEDTAK
Med hjemmel i forvaltningsloven § 8 annet ledd, jfr. forvaltningsloven § 6 annet ledd, vedtar

Formannskapet Einar Mårstad som habil i PS-sak 081/23 med;
5 stemmer for (4 H, 1 FrP)
1 stemme mot (1 AP)

Tove Mette Bjørkmo har før møtet bedt om å få vurdert sin habilitet og fratrådte under behandling av habilitetsspørsmålet.
VEDTAK
Med hjemmel i forvaltningsloven § 8 annet ledd, jfr. forvaltningsloven § 6 annet ledd, vedtar Formannskapet enstemmig Tove Mette Bjørkmo som habil i PS-sak 081/23.

Rune Stigen Kvannli har før møtet bedt om å få vurdert sin habilitet og fratrådte under behandling av habilitetsspørsmålet.
VEDTAK
Med hjemmel i forvaltningsloven § 8 annet ledd, jfr. forvaltningsloven § 6 annet ledd, vedtar Formannskapet enstemmig Rune Stigen Kvannli som habil i PS-sak 081/23.

Kommunalsjef Økonomi og IKT, Johnny Kvalø redegjorde for saken.

(Vedlegg)

Votering:
Ved alternativ votering mellom Kommunedirektørens innstilling og forslag fra ordfører ble forslaget fra ordfører vedtatt med;
7 stemmer for (5 H, 1 FrP, 1 SP)
2 Stemmer mot (2 AP)

FS - vedtak:

1. Formannskapet ber administrasjonen om å fremlegge forslag til ny strategi for Sortland Kommune sitt eierskap i Vesterålskraft AS og Vesterålen Energi AS. Dette i lys av den nye aksjonærsammensetningen med Lofotkraft As og Vesterålen Energi AS som nye aksjonærer i selskapet, samt endrede rammebetingelser og strukturer i kraftbransjen de seneste år. Videre de utfordringer, herunder kapitalbehov, som konsernet Vesterålskraft AS har meddelt at det står ovenfor de nærmeste årene.
2. En ny eierskapsstrategi må også finne et forslag til langsiktig løsning for videre drift og finansiering av Vesterålen Energi AS.
3. Formannskapet skal fungere som styringsgruppe for prosessen med utforming av ny eierskapsstrategi. Endelig forslag til ny strategi skal behandles i Formannskap og Kommunestyret.
4. Formannskapet ber videre om en evaluering av prosessen i Sortland Kommune vedrørende Vesterålskraft fra og med vedtak i Kommunestyresak 047-21 og frem til dags dato. Evalueringen skal inneholde vurdering av om de avtaler og disposisjoner som er gjort av Sortland Kommune og Vesterålen Energi AS er gjort innenfor rammer og fullmakter gitt av Kommunestyret.
5. Formannskapet ber om en ny vurdering av habilitet i alle saker mellom Sortland Kommune og Holmøy-konsernet fra og med 2021 og frem til dags dato, og videre fremover.

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN
Sak om strategi og tilpasninger i forbindelse med aksjesalget i Vesterålskraft har vært til politisk behandling og informasjon flere ganger i 2021, 2022 og 2023.

Det er nå valgt et nytt kommunestyre og det er mange nye folkevalgte. Det er nå behov for å gjøre nye valg, og kommunedirektøren ønsker å gi en beskrivelse av saken, samt besvare noen spørsmål som gjelder selskapet Vesterålen Energi AS.

FAKTA I SAKEN

I etterkant av generalforsamling og eiermøte i 2020 hadde styret i Vesterålskraft AS («Vesterålskraft/VK») arbeidet med utredninger og forhandlinger med sikte på å anbefale en sammenslåing av hele eller deler av Vesterålskraft-konsernet med annen tilsvarende virksomhet. Konsernstyret nedsatte et forhandlingsutvalg, som ble gitt et mandat basert på eiermeldingen og eiernes uttrykte forventninger høsten 2020. Forhandlingsutvalgets mandat var å arbeide med sikte på å fremme et fusjonsalternativ som styrker konkurranseevnen og hvor den kritiske størrelsen på fagkompetansen opprettholdes, utløser lavere nettleie for innbyggere og næringsliv, bidrar til mer effektiv drift av virksomheten som øker utbytteevne og verdi, sikrer lokale kompetansearbeidsplasser der virksomheten er lokalisert i dag, at ingen skal miste jobben som et resultat av fusjonen og at eierne skulle sikres muligheter for å få oppgjør i en kombinasjon av kontanter og aksjer etter egen vurdering. I mars 2021 besluttet Vesterålskraft AS gå i forhandlinger med Troms Kraft, hvoretter Lofotkraft fremsatte bud på hele Vesterålskraft-konsernet. Etter avklaring med eierne besluttet styret å gå videre med Troms Kraft og Lofotkraft. 26. mai 2021 innga Troms Kraft og Lofotkraft endelige bud.

Kommunedirektøren lagde i sak 047/21 (juni 2021) hvor anbefalingen var følgende:

1. *Sortland kommune gir sin tilslutning til at Vesterålskraft AS godtar budet fra Troms Kraft AS, slik modell 4 skisseres, med kontantvederlag og aksjer i ARVA inntil 2%*

2. Sortland kommune ber styret i Vesterålskraft AS foreta avklaringer og sluttføre forhandlinger om nødvendige avtaler og annen transaksjonsdokumentasjon.

3. Hvis det ikke fattes 3 like vedtak i kommunestyrene i Bø, Øksnes og Sortland bes kommunedirektøren gjøre følgende avklaringer innen 20.8.2021:

a. Ekstern juridisk vurdering om aksjonæravtalens punkt 1, er til hinder for at en kommune ikke kan selge sin aksjepost (uten enstemmighet fra de 2 andre eierne).

b. Avklare om Vesterålskraft AS kan kjøpe aksjene til en kommune som ønsker å selge seg ut.

Kommunestyret vedtok følgende i møte 24.6.2021:

Kommunestyret sender sak om salg av Vesterålskraft tilbake til kommunedirektør.

1. Kommunestyret ber kommunedirektør utrede angitte forhold for Sortland kommune ved eventuelt salg eller fusjon av Vesterålskraft AS eller datterselskaper.

2. Kommunestyret ber om at det oppnevnes et eksternt kvalifisert selskap som foretar en verdivurdering av Vesterålskraft AS 3. Kommunestyret ber om god dialog mellom eierne for å bli enige om videre prosess.

4. Kommunestyret setter ned et utvalg bestående av ordfører, varaordfører og en fra opposisjon som deltar i dialogen med øvrige eiere i videre prosess.

5. Videre salgsprosess av datterselskap får en rådgivende behandling i kommunestyret før det vedtas i generalforsamlingen i Vesterålskraft AS. Salg av aksjepost i Vesterålskraft AS vedtas i kommunestyret og eventuelle oppkjøp av aksjer til kommuner som selger i Vesterålskraft AS vedtas i kommunestyret

6. Avklare om Vesterålskraft kan kjøpe aksjene til en kommune som ønsker å selge seg ut.

7. Kommunestyret ber eierne i Vesterålskraft AS bestille at Vesterålskraft forhandler om forlenget vedståelsesfrist. 8. Eksterne kostnader dekkes av disposisjonsfond med inntil 1 mill.

Med bakgrunn av bestillingen ovenfor la kommunedirektøren frem ny sak i september 2021, og hvor PwC (PricewaterhouseCoopers) på bestilling gjorde en verdivurdering av aksjeverdiene i Vesterålskraft AS. I samme periode, altså mellom forrige kommunestyremøte i juni og september, kom selskapene Nordkraft AS, Lofotkraft AS og Troms kraft AS kommen med oppdaterte/korrigerte bud. Dette ble hensyntatt i saksutredningen og kommunedirektøren fremmet følgende forslag til innstilling:

Kommunestyret anbefaler å gå videre med tilbudet fra Nordkraft.

Kommunestyret vedtok i sak (møte 1.10.2021) følgende innstilling:

1. Sortland kommunestyre går inn for at Vesterålskraft AS opprettholdes med dagens eierskap.

2. Sortland kommune opprettholder dagens eierandel på minimum 35 %.

3. Tilbud fra Lofotkraft AS, Nordkraft AS og Tromskraft AS avvises.

4. Sortland kommunestyre ber om å være part i arbeidet med hvem som inngår i fremtidig eierskap i Vesterålskraft AS.

5. Gjennom samråd med øvrige eiere og Vesterålskraft AS søkes det å komme til løsning som i størst mulig grad ivaretar vedtakene fra denne saken i Sortland kommune, Øksnes kommune og Bø kommune. Ny eiersammensetning kan primært være institusjonell eier. Lokalt næringsliv i dagens eierkommuner kan også være mulig.

6. I videre prosess deltar utvalg bestående av ordfører, varaordfører og opposisjonsleder på vegne av Sortland kommune.

7. Resultat fra prosessene legges fram for Sortland Kommunestyre.

8. Eventuelt vedtak i saken besluttes av Sortland Kommunestyre

I etterfølgende av dette var saken oppe til behandling 25.10.2021 (unntatt offentlighet) og hvor det blant annet ble vedtatt at å bruke inntil 34 MNOK på aksjekjøp fra VK (Bø aksjene), og at dette skulle belastes kommunens disposisjonsfond.

I etterkant av dette møtet ble selskapet Vesterålen Energi AS opprettet. Det vises for øvrig til sak048/22 (kommunestyret 05.05.2022) hvor det fremkom et søksmålsvarsel fra Lofotkraft Holding AS (LK) mot Vesterålen Energi AS. Kort oppsummert gikk dette på at LK mente at de hadde forkjøpsrett på aksjene (188 aksjer, omtalt som Bø-aksjene) som kommunen overførte til sitt heleide selskap (Vesterålen Energi AS).

31.8.2023 kom melding fra høyesterett hvor anken til Lofotkraft ble nektet fremmet. Vesterålen Energi/kommunen har dermed vunnet frem fullt ut i alle tre instanser (tingrett, lagmannsrett og høyesterett). Og dette innebar dekning av fulle advokatkostnader i tingrett, fulle kostnader i lagmannsrett og nesten fulle kostnader i Høyesterett (noe reduksjon i høyesterett).

VURDERING

Det er på det rene at rettsprosessen og ventetiden som har vært rundt en formell avklaring på (flertalls) eierskapet til Vesterålskraft AS ikke har vært optimalt for verken kommunen eller Vesterålen Energi AS.

Sortland kommune eier i dag direkte/indirekte 53,8 % av Vesterålskraft AS. Dette eies gjennom kommunen andel på 35 % og gjennom Vesterålen Energi AS (som er et heleid selskap av kommunen, altså kommune eier dette 100 %) på 18,81 %. Resten av aksjene i Vesterålskraft AS, 46,2 % er eid av Lofotkraft Holding AS.

Personalmessige forhold

Ingen relevante

Økonomiske forhold
Sortland kommune har vedtatt at kommunen har økonomiske mulighet til å benytte 34 MNOK til erverv av aksjer fra Vesterålskraft. For å ha mulighet til å finansiere hele aksjetransaksjon (188 aksjer) har eneste mulighet for selskapet (VE) vært å inngå en ekstern finansieringsavtale. Det ble inngått en slik avtale mellom VE og Eidsfjord Sjøfarm AS, pålydende NOK 131.055.337,-.

Denne avtalen har gjennom perioden hatt et gunstig rentepåslag, pålydende 3,5 %, og er omtrent halvparten av hva markedet ville krevd i dagens marked. Rentestolen for lånet var i 2022 på NOK 4 360 732,- og som tilfalt hovedstolen og ny lånesaldo pr. 1.1.2023 var 135 416 069,-. For dette året er det beregnet at det tilkommer en rente på NOK 4 739 562,-, og hvor saldo pr.1.1.24 vil være NOK 140 155 631. Denne avtalens forutsetninger utgår 31.12.2023

Eidsfjord Sjøfarm AS (långiver) har tilbudt å forlenge avtalen ut 2024, hvor renten korrigeres til 3 mnd. Nibor (Nibor ca. 4,7 %) med marginpåslag 2,5 % og hvor påløpte renter gjøres opp hvert kvartal. Kommunedirektøren anser dette som tilfredsstillende lånevilkår i dagens rentemarked. Dette medfører at rentekostnadene vil øke til anslagsvis 9,8 MNOK pr. år, hvis Nibor ligger på 4,7 %.

Långiver (Eidsfjord Sjøfarm AS) har ikke stilt krav om egenkapital i VE, slik at kommunes overføring av likviditet/lån (34 MNOK) medfører at selskapet en periode har likviditet til å betjene lånestolen. Tar selskapet opp samme lån i privatbank, kan en anta at det stilles krav om 20-25 % egenkapital i selskapet, slik at det da må tilføres ytterligere kapital for å betjene den samme lånestolen. Långiver har på nåværende tidspunkt ikke benyttet konverteringsmuligheten i låneavtalen til aksjekapital i Vesterålen Energi AS (kan konvertere inntil 49,9 %).

Andre forhold:
Selskapet har mottatt aksjeutbytte på 2.293.600,- , hvorav kr 1.353.600,- er utbytte 2022 og kr 940.000,- utbytte 2021 (utbetalt i 2023). Fremtidig utbytte fra Vesterålskraft AS antas å ligge på samme nivå som i 2022, eller lavere. Dette begrunnes i at VK fremover har en svært offensiv investeringsstrategi.

Folkehelse
Ikke vurdert som relevant

Klima-, miljø- og naturforhold

Ikke vurdert som relevant

KONKLUSJON
Bransjene som Vesterålskraft AS, både som konsern og med datterselskap er en del av, er i stadig bevegelse. Både sentrale reguleringsbestemmelser, markedenes konkurransevilkår og eiernes behov og ønsker, setter rammer og premisser for hvordan et selskap best mulig kan innrette sin virksomhet for både å utvikle seg, og for å overleve.

Eierstyringen skjer gjennom generalforsamlingen hvor aksjeeierne utøver den øverste myndighet i selskapet. Her kan Sortland kommune som eier bestemme hvordan styret skal forvalte selskapet på et overordnet nivå. Eierstyring må ikke forveksles med selskapsstyring med de roller som styret og administrerende direktør utøver i selskapet.

For at kommunestyret skal være i best mulig posisjon til å utøve eierrollen i Vesterålskraft AS, er kompetanse viktig. Økt kompetanse om sentrale utviklingstrekk for bransje og selskap, vil kunne bidra til god eierstyring. Med dette som bakgrunn er styreleder og administrerende direktør i selskapet, invitert til kommunestyret for å presentere status og utfordringsbilde for Vesterålskraft AS.

Det samme vil selvsagt også gjelde for Vesterålen Energi AS. Det er i kommunedirektørens vurdering at det i løpet av en gitt tidshorisont vil måtte tas både strategiske og operative valg i/gjennom selskapet, som også kan få relativt store samfunnsvirkninger. Det anbefales derfor at kommunestyret/ generalforsamlingen tar et aktivt grep for å lage en eierstrategi for sin aksjeportefølje og at en vurderer utvidelse av styret/ og eller ledelse i Vesterålen Energi AS.

Vedlegg:
KS-sak 047-21
KS-sak 057-21
KS-sak 067-21
KS-sak 048-22
Aksjeeierbok Vesterålskraft AS - 2023-08-31
2022-låneavtale-VE-Holmøy
Finansiering-låneavtale 20220510
Vedtekter Vesterålen energi AS
Vesteralen Energi AS Offentlig regnskap 2023 05 29 09 55